

Wwft-compliant zijn: van theorie naar praktijk.

Handvatten voor het inrichten van processen
rondom cliëntacceptatie en -monitoring

Inhoudsopgave.

Inleiding	3
Experts	4
De Wwft: de achtergrond en het toepassingsbereik	6
Eerst de basis op orde	10
1. Maak een risicoanalyse en stel procedures op	10
2. Richt een compliance- en auditfunctie in	12
3. Maak een trainings- en opleidingsplan	12
4. Leg gegevens goed vast	13
Is de basiskennis over de Wwft bij jouw organisatie al op orde? Blader dan door naar de 10 stappen van het cliëntenonderzoek op pagina 14. Daar vind je handvatten voor het inrichten of optimaliseren van het compliance proces inclusief praktijkvoorbeelden.	
De 10 stappen van het Wwft-cliëntenonderzoek	14
1. Identificeer de cliënt	15
2. Verifieer de identiteit van de cliënt	15
3. Stel vast of er sprake is van vertegenwoordiging	16
4. Stel het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vast	16
5. Verricht onderzoek naar de herkomst van het vermogen en de bron van de middelen	16
6. Maak de eigendoms- en zeggenschapsstructuur inzichtelijk en stel de UBO vast	17
7. Stel vast of de cliënt of de UBO van de cliënt een PEP is	21
8. Screen de cliënt en de UBO's op sancties en adverse media	21
9. Classificeer de cliënt in een risicocategorie en voer het passende cliëntenonderzoek uit	22
10. Review cliënten periodiek en monitor transacties	26
De rode draad: documenteer, leg vast en automatiseer waar dat kan	31

Inleiding.

Het aantal fte's dat zich bij Nederlandse financiële ondernemingen bezighoudt met compliance is aanzienlijk. De afgelopen jaren is dit aantal ook telkens gestegen. Dat de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) een belangrijker thema is dan ooit, is wel duidelijk. Dat bij het naleven ervan heel wat komt kijken is ook geen nieuws. De regels die bij de Wwft komen kijken zijn *risk-based*. Dit betekent dat de Wwft-plichtige instelling de Wwft-verplichtingen afstemt op het risico dat een bepaalde cliënt, een bepaald product of een bepaalde transactie vormt. Hoe hoog het risico is, moet de Wwft-plichtige instelling zelf inschatten.

Doordat de Wwft een risicogebaseerde benadering hanteert, schrijft de Wwft in de praktijk niet altijd voor hoe aan de Wwft-verplichtingen moet worden voldaan. Alleen datgene wat bereikt moet worden is vastgelegd. Bovendien volgen de wijzigingen in de Wwft elkaar in rap tempo op: de Vierde Anti-witwasrichtlijn was nog maar net geïmplementeerd in de Wwft of de Vijfde Anti-witwasrichtlijn trad al in werking. Inmiddels ligt er alweer een nieuw pakket aan regelgeving klaar.

Om de praktijk tegemoet te komen, hebben de wetgever en de (financiële) toezichthouders leidraden en andere vormen van guidance gepubliceerd. Zo hebben zowel De Nederlandsche Bank (DNB) als de Autoriteit Financiële Markten (AFM) leidraden over de Wwft en de Sanctiewet 1977 (SW) gepubliceerd. Daarnaast brachten het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Justitie en Veiligheid de Algemene Leidraad Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme uit. Toch blijft het moeilijk om de risicogebaseerde benadering in de praktijk uit te voeren. De wet- en regelgeving bestaat uit *hard* en *soft law*, waardoor Wwft-plichtige instellingen zich in de praktijk door verschillende lagen van regels moeten worstelen. Tijd voor opheldering.

In dit handboek blikken we terug op de veranderingen binnen de Wwft door de jaren heen, verduidelijken we hoe de huidige Anti-witwasrichtlijnen geïnterpreteerd moeten worden en maken we een uitstap naar de praktijk. Indicatoren voor het herkennen van stromannen, tips voor het omgaan met complexe groepsstructuren en hulpmiddelen voor het classificeren van cliënten in een risicocategorie komen aan bod. Ook geven we handvatten voor het efficiënt inrichten van het compliance proces. Door databronnen te gebruiken bijvoorbeeld. Die helpen bij het snel en accuraat verifiëren en monitoren van cliënten. Kortom, bruikbare informatie die de compliance officer in staat stelt om het compliance proces beter in te richten en aan de Wwft-verplichtingen te voldoen.

Experts.

Dit handboek is in samenwerking met de volgende experts en partners gemaakt.

Bram van Sunder

Partner Financial Services bij EY

Petronilla Hage

Senior Consultant Financial Crime Advisory bij EY

Tessa Penninks

Counsel Advocaat en Head of Financial Services/Regulatory bij CMS

Laurens Pronk

Advocaat Financial Services/Regulatory bij CMS

Jeroen Kluizenaar

Advocaat Financial Services/Regulatory bij CMS

Pieter Vermolen

Sales Director bij Company.info

CMS is één van de grootste advocatenkantoren ter wereld met meer dan 70 vestigingen in ruim 40 landen. Zij combineren diepgaande kennis van de Nederlandse markt met een wereldwijd netwerk en perspectief.

Met de Financial Services/Regulatory groep adviseert CMS cliënten over de volle breedte van de wetgeving op het gebied van het financieel toezichtrecht en de integriteitswetgeving. CMS adviseert cliënten onder meer over de naleving van de verplichtingen die voortvloeien uit de Wwft. Daarnaast begeleidt CMS haar cliënten bij het opstellen van interne Anti-witwashandboeken en -procedures en rapportages richting toezichthouders.

EY helpt Wwft-plichtige instellingen bij het vertalen van wet- en regelgeving naar een passend CDD-beleid en de bijbehorende operationele procedures. Daarnaast doen zij onafhankelijke reviews bij financiële instellingen en gaan zij na of de instellingen met hun beleid aan het regelgevend kader voldoen. Dit doet EY wereldwijd. Daar ligt hun kracht; EY is zo georganiseerd dat zij cliënten in ieder land service kunnen bieden.

De Wwft: de achtergrond en het toepassingsbereik.

De Nederlandse Anti-witwasregelgeving is deels gebaseerd op de aanbevelingen van het Financial Action Task Force (FATF) en de Anti-witwasrichtlijnen van de Europese Unie. FATF richt zich op de internationale bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en stelt hiervoor aanbevelingen vast. Door de uitbreiding van de aanbevelingen van FATF in 2003 is de Derde Anti-witwasrichtlijn vastgesteld en aangenomen. In 2008 is deze Derde Anti-witwasrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd en sinds dat moment is de Wwft van kracht.

Onder het toepassingsbereik van de Wwft vallen financiële ondernemingen en aangewezen natuurlijke personen, rechtspersonen of vennootschappen die in het kader van hun beroepsactiviteiten handelen. Hieronder is een vereenvoudigd overzicht opgenomen van de Wwft-plichtige instellingen zoals genoemd in artikel 1a Wwft.

Wwft-plichtige instellingen

Financiële ondernemingen

Banken

Instellingen die geen bank zijn, maar wel bancaire diensten verlenen (d.w.z. één of meer van de werkzaamheden 2, 3, 5, 6, 9, 10, 12 en 14 als opgenomen in bijlage I van de richtlijn kapitaalvereisten, zoals het verstrekken van leningen (kredieten) en financiële leasing)

Betaalinstellingen

Beleggingsondernemingen

Beleggingsinstellingen

Elektronischgeldinstellingen

Wisselinstellingen

Levensverzekeraars (met uitzondering van levensverzekeraars die uitsluitend het bedrijf van natura-uitvaartverzekeraar uitoefenen)

ICBE's

Financiële dienstverleners die bemiddelen in levensverzekeringen

Bijkantoren in Nederland van de bovenstaande financiële ondernemingen met een zetel buiten Nederland

Betaaldienstagenten

Niet-financiële ondernemingen

(personen, rechtspersonen of vennootschappen handelend in het kader van hun beroepsactiviteiten)

Belastingadviseurs of verrichten van soortgelijke activiteiten

Externe registeraccountants of externe accountants-administratieconsulenten of verrichten van soortgelijke activiteiten

Advocaten, voor zover zij:

1. advies of bijstand verlenen bij:

- a. het aan- of verkopen van registergoederen
- b. het beheren van geld, effecten, munten, muntbiljetten, edele metalen, edelstenen of andere waarden
- c. het oprichten of beheren van vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen, dan wel het organiseren van de inbreng die nodig is voor de oprichting, de exploitatie of het beheer daarvan
- d. het aan- of verkopen van aandelen in, of het geheel of gedeeltelijk aan- of verkopen dan wel overnemen van ondernemingen, vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen
- e. werkzaamheden op fiscaal gebied die vergelijkbaar zijn met die van een belastingadviseur
- f. het vestigen van een recht van hypotheek op een registergoed, of

2. optreden in naam en voor rekening van een cliënt bij een soort financiële transactie of onroerende zaaktransactie

Notarissen, toegevoegd notarissen of kandidaat-notarissen, voor zover zij de hierboven genoemde activiteiten verrichten

Verrichten van aan dat van advocaat, notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris gelijksoortig juridisch beroep of bedrijf

Trustkantoren

Domicilieverleners (ter beschikking stellen van adres of postadres)

Bemiddelaars bij het tot stand brengen en het sluiten van overeenkomsten inzake onroerende zaken en rechten waaraan onroerende zaken zijn onderworpen (inclusief het tot stand brengen en sluiten van een overeenkomst tot huur voor zover de maandelijkse huurprijs een bedrag van €10.000,- of meer bedraagt)

Kopers en verkopers van goederen, voor zover betaling van deze goederen in contanten plaatsvindt voor een bedrag van €10.000,- of meer*

Bemiddelaars inzake koop en verkoop van voertuigen, schepen, kunstvoorwerpen, antiquiteiten, edelstenen, edele metalen, sieraden of juwelen (goederen van grote waarde)

Kopers of verkopers van kunstvoorwerpen, voor zover betaling van deze kunstvoorwerpen plaatsvindt voor een bedrag van €10.000,- of meer

Aanbieders van diensten voor het wisselen tussen virtuele valuta en fiduciaire valuta aanbieden

Aanbieders van bewaarportemonnees

Aanbieders van kansspelen

Taxateurs van onroerende zaken en rechten waaraan onroerende zaken zijn onderworpen

Pandhuizen

* In verband met een naderende wetwijziging vervalt deze beroepsgroep waarschijnlijk als Wwft-plichtige instelling.

De wijzigingen door de jaren heen

De Anti-witwasrichtlijnen zijn sinds de invoering van de Wwft meerdere keren gewijzigd. In mei 2015 is de Vierde Anti-witwasrichtlijn aangenomen en in 2018 volgde de Vijfde Anti-witwasrichtlijn als wijziging op de Vierde Anti-witwasrichtlijn. Door deze wijzigingen is de Wwft in 2020 vernieuwd en aangescherpt. In de grove tijdlijn hieronder staan de belangrijkste wijzigingen in chronologische volgorde weergegeven.

1 AUGUSTUS 2008
eerste versie van de Wwft

- Samenvoeging van De Wet identificatie bij dienstverlening (WID) en de Wet melding ongebruikelijke transacties (MOT) en implementatie van de Derde Anti-witwasrichtlijn.
- Risicogebaseerd cliëntonderzoek verrichten (inclusief identificatie van de UBO).
- Mogelijkheid om in bepaalde gevallen vereenvoudigd cliëntenonderzoek te verrichten.
- Verrichten van verscherpt cliëntenonderzoek bij verhoogd risico op witwassen of financieren van terrorisme.
- Achterhalen of de cliënt een Politiek Prominent Persoon (PEP) is die niet in Nederland woont.
- Melding van ongebruikelijke transacties.

25 JULI 2018
herziene versie Wwft

- Implementatie van de Vierde Anti-witwasrichtlijn.
- Beoordeling opstellen van risico's op witwassen en financieren van terrorisme met betrekking tot de dienstverlening van de Wwft-plichtige instelling.
- Voor het cliëntenonderzoek moet voor elke cliënt een risicobeoordeling op terrorisme financiering en witwassen worden opgesteld.
- Een vereenvoudigd cliëntenonderzoek volstaat alleen als een cliënt is geclassificeerd als laag risico.
- De definitie van UBO's is aangepast en organisaties moeten altijd een UBO identificeren.
- Introductie van het UBO-register.
- Meldgrens voor ongebruikelijke transacties is met contante betalingen verlaagd van €15.000,- naar €10.000,-. Contante transacties van €10.000,- die zijn betaald aan, of met tussenkomst van een Wwft-plichtige instelling, moeten altijd gemeld worden.
- Er wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen binnenlandse en buitenlandse PEP's. Bij binnenlandse PEP's, hun familieleden en naaste geassocieerden moet net als bij buitenlandse PEP's verscherpt cliëntenonderzoek worden verricht.
- Onder bepaalde voorwaarden is het inrichten van een compliance- en auditfunctie verplicht.

21 MEI 2020
actuele versie Wwft

- Implementatie van de Vijfde Anti-witwasrichtlijn.
- Reikwijdte is uitgebreid naar aanbieders van diensten voor het wisselen tussen virtuele valuta (bijvoorbeeld crypto's) en fiduciaire valuta (bijvoorbeeld de euro) en aanbieders van bewaarportemonnees.
- Aanscherping en beperking maatregelen voor anoniem gebruik van prepaid betaalmiddelen.
- Introductie van een lijst met landen die door de Europese Commissie worden aangewezen als landen met een hoger risico op witwassen en financieren van terrorisme.

Nieuwe ontwikkeling

Inmiddels is er alweer een heel nieuw pakket aan regelgeving geïntroduceerd door de Europese Commissie. Dit pakket bestaat onder andere uit de eerste Anti Money Laundering / Combating the Financing of Terrorism (AML/CFT) Verordening, de Zesde Anti-witwasrichtlijn en een verordening die een Europese AML/CFT toezichthouder aanstelt. Dit pakket moet nog worden goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad. Daarom treden deze wijzigingen naar verwachting pas over een geruime tijd in werking in Nederland. Duidelijk is wel dat er opnieuw belangrijke wijzigingen aan komen die veel impact gaan hebben op financiële ondernemingen en andere Wwft-plichtige instellingen.

“Zoals hierboven staat beschreven volgen de nieuwe Anti-witwasrichtlijnen en daarmee de nationale implementaties elkaar in rap tempo op. Voor Wwft-plichtige instellingen is het daarom van groot belang om periodiek de interne Anti-witwashandboeken en -procedures te herzien. Al dan niet onder begeleiding van een expert.”

Jeroen Kluizenaar

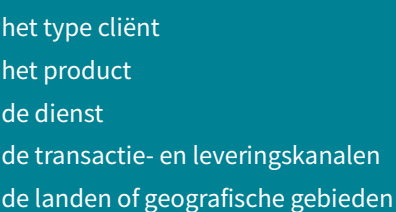
Advocaat Financial Services/Regulatory bij CMS

Eerst de basis op orde.

Om aan de verplichtingen van de Wwft te voldoen, moet een Wwft-plichtige instelling procedures en werkwijzen inrichten voor het beheersen van de risico's. Daarvoor moet een Wwft-plichtige instelling een viertal basiszaken op orde hebben: een risicoanalyse, een compliance- en auditfunctie (als dit nodig is op basis van de aard en omvang van de Wwft-plichtige instelling), een trainings- en opleidingsplan en de vastlegging van identiteits- en verificatiegegevens.

1. Maak een risicoanalyse en stel procedures op

Om de integriteit van de financiële sector te waarborgen, schrijft de Wwft voor dat een Wwft-plichtige instelling maatregelen neemt om de risico's op witwassen en financieren van terrorisme vast te stellen en te beoordelen. Hierbij moet de Wwft-plichtige instelling in ieder geval rekening houden met de risicofactoren die verband houden met:

-
- ✓ het type cliënt
 - ✓ het product
 - ✓ de dienst
 - ✓ de transactie- en leveringskanalen
 - ✓ de landen of geografische gebieden

Veel banken en andere financiële ondernemingen hebben deze beoordeling vastgelegd in een Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA). De SIRA-methodiek is net wat uitgebreider dan de risicobeoordeling die Wwft-plichtige instellingen moeten maken in het kader van de Wwft. Deze beperkt zich namelijk tot de integriteitsrisico's op witwassen en financiering van terrorisme. In een SIRA moeten alle integriteitsrisico's worden behandeld.

Naast een risicoanalyse verplicht de Wwft dat Wwft-plichtige instellingen beschikken over gedragslijnen, procedures en maatregelen om de risico's op witwassen en financieren van terrorisme (en de risico's die zijn geïdentificeerd tijdens de risicobeoordeling) te beperken en effectief te beheersen.

Stappenplan van een risicoanalyse

Om maatregelen en procedures op te stellen voor het beheersen van de risico's moet een Wwft-plichtige instelling eerst onderzoek doen naar de aard en omvang van de risico's. Daarna volgt het maken van een op maat ingericht beheersingskader: het beleid, de maatregelen en de procedures. Het stappenplan voor het maken van een risicoanalyse ziet er als volgt uit:

Stap 1: Vorbereiding en risico-identificatie

- ✓ Maak per bedrijfsonderdeel/bijkantoor/dochter een inventarisatie van de organisatie door te kijken naar de activiteiten, locaties (landen), producten, transacties, diensten, cliënten, leveringskanalen, werknemers en relaties (zoals leveranciers en uitbestedingspartners).
- ✓ Bekijk welke risico's op witwassen en financieren van terrorisme zich kunnen voordoen en op welke wijze.
- ✓ Bekijk hoe de risico's beheerst kunnen worden.
- ✓ Beschrijf de risicobereidheid.

Stap 2: De risicoanalyse

- ✓ Breng aan de hand van risicofactoren de relevante risico's op witwassen en financieren van terrorisme in kaart.
- ✓ Bepaal scenario's, oftewel de manier waarop risico's zich kunnen voordoen.
- ✓ Schat in wat de kans en impact is dat het betreffende scenario zich voordoet.
- ✓ Beoordeel wat het bruto risico (het risico zonder beheersmaatregelen) is en of dat binnen de risicobereidheid valt.
- ✓ Benoem en beoordeel per scenario de beheersmaatregelen die er tegenover staan.

Stap 3: Beslis over de te nemen beheersmaatregelen

- ✓ Bepaal het netto risico, oftewel het risico inclusief actieve beheersmaatregelen per scenario. Doe dit door het bruto risico en de beheersing met elkaar te vergelijken.
- ✓ Beoordeel of het netto risico binnen de risicobereidheid valt.
- ✓ Bepaal wat de actie moet zijn: meer beheersmaatregelen, wijzigen of stoppen van bepaalde activiteiten, diensten en/of producten of weigeren van bepaalde cliënten.

De Wwft schrijft voor - en de toezichthouder verwacht - dat deze risicobeheersing systematisch wordt gedaan aan de hand van procedures. Het moet een terugkerend proces zijn waarbij de Wwft-plichtige instelling de inventarisatie, de analyse en de beheersing periodiek doorloopt en vastlegt.

Vastleggen en toetsen

De procedures moet een Wwft-plichtige instelling zo vastleggen dat de toezichthouders deze achteraf kunnen toetsen. Dit geldt voor het formuleren van het beleid, maar ook voor het besluit tot het maken van uitzonderingen op het beleid of het doorvoeren van aanpassingen.

2. Richt een compliance- en auditfunctie in

Compliancefunctie

Een Wwft-plichtige instelling is verplicht – voor zover dit past bij de aard en de omvang van de Wwft-plichtige instelling – om een onafhankelijke en effectieve compliancefunctie in te richten. Degene die de compliancefunctie uitoefent mag niet betrokken zijn bij de activiteiten waar hij of zij toezicht op houdt. Een Wwft-plichtige instelling kan deze compliancefunctie ook uitbesteden. De volgende taken vallen onder de compliancefunctie:

- Controleren of de Wwft-verplichtingen en de verplichtingen die de Wwft-plichtige instelling zelf heeft gesteld worden nageleefd.
- Tekortkomingen in procedures melden en effectief adresseren.
- Ongebruikelijke transacties melden aan de Financial Intelligent Unit - Nederland (FIU-Nederland), inclusief het verstrekken van de nodige informatie.

Auditfunctie

Naast het inrichten van een compliancefunctie is een Wwft-plichtige instelling verplicht - voor zover dit past bij de aard en de omvang van de Wwft-plichtige instelling - ook een onafhankelijke auditfunctie in te richten. De volgende taken vallen onder de auditfunctie:

- Controleren of de Wwft en de uitoefening van de compliancefunctie worden nageleefd.
- De werking van de gedragslijnen, procedures en maatregelen controleren.

3. Maak een trainings- en opleidingsplan

Wwft-plichtige instellingen moeten opleidingen aanbieden die het personeel in staat stellen het cliëntenonderzoek correct en volledig uit te voeren, ongebruikelijke transacties te herkennen en de Wwft effectief na te leven. Denk aan opleidingen met betrekking tot:

- witwas- en terrorismefinancieringstechnieken;
- methodes en trends;
- de internationale context en standaarden en nieuwe ontwikkelingen op dat gebied.

De frequentie, diepgang en inhoud van de opleidingen wordt afgestemd op de functies van de medewerkers. Om bewustwording te creëren en ervoor te zorgen dat personeel op de hoogte blijft van de ontwikkelingen, moeten opleidingen regelmatig worden gevolgd. Hoe vaak hangt af van het doel, de doelgroep en de inhoud.

4. Leg gegevens goed vast

De gegevens die in het kader van het cliëntenonderzoek worden verzameld, moeten goed worden vastgelegd en actueel worden gehouden. Bijvoorbeeld in een cliëntendossier, de centrale administratie of een combinatie daarvan. Het doel hiervan is onder andere om vragen te kunnen beantwoorden van de FIU-Nederland over een zakelijke relatie. Welke gegevens moeten worden vastgelegd van natuurlijke personen, UBO's, vennootschappen of andere juridische entiteiten en trusts of andere juridische constructies schrijft de Wwft voor. De gegevens moeten tot vijf jaar na het beëindigen van de zakelijke relatie of het uitvoeren van een incidentele transactie worden bewaard.

De 10 stappen van het Wwft-cliëntenonderzoek.

Wwft-plichtige instellingen moeten volgens de Wwft onderzoeken wie hun cliënten precies zijn om de risico's in te schatten en te beheersen. Ook wordt verwacht dat zij ongebruikelijke transacties signaleren en melden bij de FIU-Nederland. Om die wetgeving te kunnen naleven, doorloopt een Wwft-plichtige instelling kort gezegd de volgende 10 stappen bij het uitvoeren van cliëntenonderzoek:

10 stappen

1

Identificeer de cliënt

2

Verifieer de identiteit van de cliënt

4

Stel het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vast

3

Stel vast of er sprake is van vertegenwoordiging

5

(Indien nodig) Verricht onderzoek naar de herkomst van het vermogen en de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of transactie worden gebruikt

6

Maak de eigendoms- en zeggenschapsstructuur inzichtelijk en stel de UBO vast

8

Screen de cliënt en bijbehorende UBO('s) op sancties en adverse media

7

Stel vast of de cliënt of de UBO van de cliënt een PEP is

9

Classificeer de cliënt in een risicocategorie en voer – afhankelijk van de gesignaleerde risico's – in afwijking van het standaard cliëntenonderzoek een vereenvoudigd of verscherpt cliëntenonderzoek uit

10

Review cliënten periodiek en monitor transacties

In dit handboek gaan we in op iedere stap en gebruiken we voorbeelden uit de praktijk.

1

Identificeer de cliënt.

De identiteit, de aard en de achtergrond van de potentiële cliënt en de producten/diensten worden tijdens het cliëntenonderzoek geïdentificeerd. De cliënt kan zich identificeren door persoonsgegevens te verstrekken (bijvoorbeeld de naam) en aan te geven of de cliënt een natuurlijk persoon of een rechtspersoon is.

“Het naleven van wet- en regelgeving bij het identificatieproces is voor Wwft-plichtige instellingen niet alleen een uitdaging. Zorgen voor een digitaal en klantvriendelijk proces is misschien nog wel lastiger. Vaak moeten cliënten een rits aan gegevens invullen die zij niet altijd direct bij de hand hebben. Denk aan het Burgerservicenummer of het paspoortnummer. Of zij moeten zich zelfs fysiek komen identificeren op locatie. In de wereld van nu doen we bijna alles digitaal en ‘zero touch’. Eigenlijk past deze ouderwetse vorm van identificatie dus helemaal niet meer. Er bestaan verschillende partijen die ook dit gedeelte van het onboardingproces kunnen digitaliseren. Dit scheelt niet alleen tijd. Het zorgt ook voor tevreden cliënten. Dit verhoogt weer de kans dat zij langer cliënt bij je blijven.”

Pieter Vermolen
Sales Director bij Company.info

2

Verifieer de identiteit van de cliënt.

De identiteit van de cliënt wordt vervolgens geverifieerd. Hiervoor moeten officiële documenten, gegevens en inlichtingen worden geraadpleegd.

- Bij natuurlijke personen moet o.a. het identiteitsbewijs (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs, reisdocument of een vreemdelingendocument) worden gecontroleerd.
- Rechtspersonen moeten worden geverifieerd met informatie uit betrouwbare, onafhankelijke (data)bronnen. Is de rechtspersoon ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (KvK), dan moet een uittreksel uit het Handelsregister worden geraadpleegd.

De Wwft-plichtige instelling is verplicht om de gegevens en documenten waarmee een cliënt is geïdentificeerd en geverifieerd vast te leggen. Welke gegevens dit zijn verschilt voor natuurlijke personen, UBO's, vennootschappen of andere juridische entiteiten en trusts of andere juridische constructies. In [artikel 33 van de Wwft](#) staat per categorie opgenomen welke gegevens moeten worden vastgelegd.

3 Stel vast of er sprake is van vertegenwoordiging.

Tijdens het cliëntenonderzoek is een Wwft-plichtige instelling ook verplicht om te controleren of een cliënt voor zichzelf optreedt of namens een ander. Met andere woorden: er moet beoordeeld worden of iemand als stroman handelt ten behoeve van (criminele) derden. Is er inderdaad sprake van vertegenwoordiging, dan moet er ook cliëntenonderzoek worden gedaan naar die derde persoon.

Om te bepalen of een cliënt namens zichzelf of een derde optreedt, kan een Wwft-plichtige instelling indicatoren opstellen die worden toegepast in het cliëntenonderzoek. Kan de persoon bijvoorbeeld bepaalde vragen over de grootte van de onderneming, de vestigingsplaats of de herkomst van geld niet beantwoorden, dan zijn dat risico indicatoren. Vermoedt de Wwft-plichtige instelling dat de cliënt inderdaad een stroman is, dan wordt deze vanzelfsprekend aangewezen als verhoogd of onacceptabel risico.

4 Stel het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vast.

De Wwft verplicht om het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vast te stellen. Door hier informatie over in te winnen, kan een Wwft-plichtige instelling de eventuele risico's die de cliënt meebrengt inschatten. Een eerste indicatie wordt meestal al tijdens het contact met de cliënt gegeven. Zo kunnen de diensten of producten die de cliënt wil afnemen een indicatie geven van het doel van de cliënt. Aanvullende vragen kunnen nog worden gesteld om een duidelijker beeld te krijgen van de gebruiker van het product of de afnemer van de dienst.

5 Verricht onderzoek naar de herkomst van het vermogen en de bron van de middelen.

Wanneer het risico op criminele activiteiten hoger is, is de Wwft-plichtige instelling verplicht om ook onderzoek te doen naar de herkomst van het vermogen en de bron van de middelen die bij de zakelijke cliënt of de transactie worden gebruikt. In dit geval moeten de verklaringen en objectieve, onafhankelijke documenten als bewijsstukken worden vastgelegd in het cliëntendossier. Waar nodig stelt de Wwft-plichtige instelling nog verdere vragen aan de cliënt.

Om de diepgang van het onderzoek te bepalen, stelt de Wwft-plichtige instelling zelf indicatoren vast om te beoordelen of de bron van de middelen legaal is. Belangrijke indicatoren zijn:

- de hoogte van het bedrag;
- de opgegeven reden van de herkomst van de middelen;
- de leeftijd en het beroep of de beroepsactiviteiten van de cliënt.

6

Maak de eigendoms- en zeggenschapsstructuur inzichtelijk en stel de UBO vast.

Een Wwft-plichtige instelling moet ook onderzoek doen naar de structuur van de groep waarbij de cliënt hoort. Zeker als er aanleiding is om te twijfelen aan een transparante organisatiestructuur. Als na onderzoek blijkt dat de organisatiestructuur complex is, of als de cliënt geen aannemelijke verklaring kan geven waarom de complexe structuur vereist is, dan moet de cliënt worden ingedeeld als hoog risico. Kan de cliënt geen inzicht geven over de complexe structuur, dan wordt de cliënt aangemerkt als onacceptabel risico. In dit geval wordt de cliënt niet geaccepteerd of wordt de lopende relatie beëindigd.

Rechtspersonen verifiëren met onafhankelijke databronnen

“Cliënten verifiëren kan een tijdrovende klus zijn. Gebruik je hier slimme, onafhankelijke databronnen voor, dan gaat dit proces een stuk sneller. Databronnen brengen alle benodigde informatie voor verificatie van natuurlijke personen en rechtspersonen op één plek samen. Denk aan de organisatiestructuur (tot aan het uiteindelijke moederbedrijf), tekenbevoegden, uittreksels uit het Handelsregister, financiële kengetallen, jaarrekeningen, de branche waarin een bedrijf actief is, het aantal medewerkers, nieuws (adverse media) en de UBO('s). Deze informatie kan ook automatisch in het cliëntacceptatiesysteem worden geïntegreerd via API's (Application Programming Interfaces). Hierdoor kunnen compliance medewerkers het cliëntacceptatieproces sneller doorlopen en beschikken zij altijd over de meest accurate en actuele informatie.”

Pieter Vermolen

Sales Director bij Company.info

Stel de UBO vast

Voor Wwft-plichtige instellingen is het van belang om te voorkomen dat natuurlijke personen hun identiteit achter vennootschappen en andere juridische entiteiten kunnen verbergen. Bijvoorbeeld door ingewikkelde, juridische constructies op te zetten. Daarom moet de UBO worden geïdentificeerd. Een UBO is de uiteindelijke eigenaar of degene die de uiteindelijke zeggenschap heeft. Volgens de Wwft is dat over het algemeen degene die meer dan 25% van de aandelen of stemrechten heeft, economisch belang houdt of feitelijk zeggenschap heeft.

Wie worden aangemerkt als UBO, verschilt per rechtsvorm. De definitie van een UBO voor naamloze vennootschappen (NV's) en besloten vennootschappen (BV's) verschilt bijvoorbeeld van de definitie voor stichtingen. Een uitwerking per type onderneming voor de definitie van een UBO staat in het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018.

Pseudo-UBO aanwijzen

Als op basis van de door de Wwft opgestelde criteria geen UBO kan worden aangewezen, bestaat er nog een terugvaloptie: het aanwijzen van een zogenaamde 'pseudo-UBO'. Onder een 'pseudo-UBO' vallen natuurlijke personen die behoren tot het 'hoger leidinggevend personeel'. Een 'pseudo-UBO' kan ook worden aangewezen als er twijfel bestaat of de geïdentificeerde UBO daadwerkelijk de UBO is.

Het is alleen mogelijk om hoger leidinggevend personeel als UBO aan te wijzen als alle mogelijke middelen zijn gebruikt om de UBO te achterhalen. Dit moet een Wwft-plichtige instelling aantoonbaar vastleggen. Daarnaast mag er geen verdenking bestaan van witwassen of financieren van terrorisme.

Casus complexe groepsstructuur

“Een klant vroeg ons om advies voor het wel of niet accepteren van een cliënt. Het ging in dit geval om een cliënt met een heel ingewikkelde groepsstructuur die door verschillende landen loopt waar de transparantie beperkt is. Denk aan de Kaaiman eilanden en Luxemburg. De klant hanteert voor cliënten met een complexe structuur hoog risico en dus verscherpt cliëntenonderzoek.

De cliënt gaf bij het identificeren aan dat de UBO een familie is met een zeggenschap van 60%. Tijdens het verifiëren van de cliënt bleek de houdende entiteit in Luxemburg te zitten. Daar bestaat geen Handelsregister, wat het onmogelijk maakt om de identiteit en de UBO te verifiëren. Om meer te weten te komen over de UBO vroeg onze klant een shareholder register op bij de cliënt. Dat wilde de cliënt niet aanleveren, waardoor onze klant niet alle benodigde middelen kreeg om onderzoek te doen. Dat zorgt voor een onacceptabel risico. Daarom ons advies: niet accepteren.

Wat deze casus lastig maakte is het feit dat er veel geld mee gemoeid was. Onze klant liep dus wel een waardevolle cliënt mis. Een lastige beslissing dus waarbij je ziet dat ethiek en commercie soms flink kunnen schuren.”

Bram van Sunder

Partner Financial Crime bij EY

Het UBO-register raadplegen voor onderzoek

In de Vierde Anti-witwasrichtlijn is vastgelegd dat ieder Europees land een centraal UBO-register instelt. Dit register moet helpen om misbruik van vennootschappen en andere juridische entiteiten tegen te gaan. De Vijfde Anti-witwasrichtlijn geeft aan dat dit register toegankelijk moet zijn voor Wwft-plichtige instellingen.

In Nederland is het UBO-register op 27 september 2020 ingevoerd voor alle nieuwe juridische entiteiten (met uitzondering van het UBO-register voor trusts en soortgelijke juridische constructies, deze is op het moment van publiceren van dit handboek nog niet actief). Hierin moeten alle juridische entiteiten worden ingeschreven. Vanaf 27 maart 2022 zijn ook bestaande juridische entiteiten verplicht om de inschrijving van hun UBO's rond te hebben. Vanaf deze datum is het register pas volledig gevuld.

In het UBO-register is een deel van de geregistreerde gegevens van UBO's openbaar:

- voor- en achternaam
- geboortemaand en -jaar
- woonstaat
- nationaliteit
- de aard en omvang van het gehouden economische belang van de betreffende persoon

Best veel gegevens die je – tegen betaling – kunt inzien. De overige gegevens, zoals geboorteplaats en -land, BSN-nummer en documenten waaruit het UBO-schap blijkt, zijn niet openbaar. Alleen enkele toezichthoudende autoriteiten en aangewezen (opsporings)diensten mogen deze gegevens inzien.

Het register blindelings vertrouwen kan en mag niet

Dat het UBO-register werkt als hulpmiddel voor cliëntenonderzoek betekent niet dat Wwft-plichtige instellingen blind op de informatie in het register kunnen en mogen vertrouwen. De reden is het risico op fraude. Cliënten leveren zelf de informatie over de UBO's aan bij het register. Iemand die kwaad in de zin heeft, zal vermoedelijk ook bij inschrijving in het register verkeerde of onjuiste informatie verstrekken. Daarom wordt van Wwft-plichtige instellingen verwacht dat zij zelf ook onderzoek doen naar de UBO's van cliënten. Als Wwft-plichtige instellingen verschillen opmerken tussen de informatie in het UBO-register en de informatie die is verkregen uit het eigen onderzoek, zijn zij verplicht dit te melden bij de Kamer van Koophandel. Dit heet ook wel de terugmeldplicht.

Op het moment van publicatie van dit handboek is de dekking van het UBO-register nog lang niet waar het moet zijn. Van de 1,5 miljoen ondernemingen, stichtingen, kerken en goede doelen heeft slechts een beperkt aantal rechtspersonen hun UBO's ingeschreven.

UBO's verifiëren via onafhankelijke databronnen

Zelf onderzoek doen naar UBO's kan via verschillende leveranciers van bedrijfsinformatie. Zij combineren bedrijfsinformatie van verschillende bronnen en stellen de UBO vast op basis van de organisatiestructuur en juridische documenten, zoals uittreksels uit het Handelsregister. Betrouwbare en accurate informatie dus waarmee je inconsistenties snel opspoor. Komt de informatie die de cliënt heeft aangeleverd over de UBO niet overeen met de data van een leverancier van bedrijfsinformatie, dan is dat een risico indicator. Er kan dan sprake zijn van een frauduleuze constructie.

Situaties waarin het lastig is om de UBO te verifiëren

1. De definitie van een (pseudo-)UBO verschilt per land

Wat het juist achterhalen van de UBO of de pseudo-UBO lastig maakt is dat de definitie van UBO per land verschilt. Landen zijn vrij om die definitie strenger of juist minder streng in te vullen. Hoe je als Nederlandse Wwft-plichtige instelling een UBO of pseudo-UBO moet identificeren uit het buitenland is daardoor vaak onduidelijk. Bijvoorbeeld als het om een andere rechtsvorm gaat dan wij in Nederland kennen. Daarvoor heb je specifieke kennis nodig die de Wwft-plichtige instelling niet altijd in huis heeft. In zo'n geval kan het verstandig zijn om advies in te winnen bij een externe expert.

2. Aandeelhouders die gezamenlijk meer dan 25% zeggenschap hebben, maar niet kunnen worden aangemerkt als UBO

Sommige grote bedrijven hebben te maken met verschillende aandeelhouders die minder dan 10% zeggenschap hebben en dus niet kunnen worden aangemerkt als UBO. Met elkaar vormen zij wel meer dan 25% van het zeggenschap. Vaak gaat het hier om extreem welvarende mensen die een bepaald percentage van hun geld beleggen in verschillende organisaties, omdat zij niet in de aandacht willen komen als UBO. Zij kunnen hier verschillende redenen voor hebben. Denk aan risico lopen op beroving, afpersing, kidnapping of chantage. Heeft een Wwft-plichtige instelling met zo'n aandeelhoudersstructuur te maken, dan is het lastig te herkennen of het hierom gaat. Het zou hier namelijk ook kunnen gaan om criminelen die meewerken aan witwaspraktijken of terrorismefinanciering.

3. Er wordt een stroman ingezet

Een voorbeeld van een frauduleuze UBO-constructie is het inzetten van een stroman. Een stroman is een persoon die op papier eigenaar is van bijvoorbeeld een voertuig, bankrekening of bedrijf, maar niet de leiding heeft. Hij leent in feite dus zijn naam of handelt in opdracht van iemand anders en verdient daar geld mee. Het komt ook voor dat de identiteit van een stroman wordt gebruikt zonder dat hij of zij daar zelf vanaf weet. Eigenaren van bedrijven die gesanctioneerd zijn, niet in de pers willen komen of die niet zichtbaar willen zijn, zetten vaak stromannen in.

Zo herken je een stroman

Een stroman herkennen is niet makkelijk. De volgende eigenaardigheden kunnen erop wijzen dat er een stroman wordt ingezet:

- ✓ onlogische constructies. Voorbeeld: handelaar A verkoopt aan particulier B die doorverkoopt aan C. De winst komt terecht bij particulier B;
- ✓ partij B heeft verschillende postadressen;
- ✓ er is geen financieringsvoorbehoud opgenomen;
- ✓ er is geen waarborgsom afgesproken of die is niet nageleefd;
- ✓ partij B beschikt vaak niet over eigen geld (financiering uit C);
- ✓ handtekeningen van dezelfde persoon wijken af (koopovereenkomst, volmachten, legitimatiebewijzen);
- ✓ de verkoper verstrekt een lening (soms met afwijkende voorwaarden) aan de koper.
- ✓ andere partijen regisseren de transactie (onder andere opstellen koopovereenkomst, nota van afrekening, datum levering, correspondentie, etc.);
- ✓ winst van B wordt afgeroomd met commissies, winstaandelen, verbouwingsfacturen, etc.

Miljardenfraude rondom stromanconstructie met Ali Moulaye

Een goed en recent voorbeeld van een stroman waarbij zijn identiteit werd gebruikt zonder dat hij daar vanaf wist is Ali Moulaye. De naam en handtekening van deze Belgische tandarts staat op de jaarrekeningen van maar liefst 385 Britse Limited (Liability) Partnerships (LLP's/LP's). Dit zijn Engelse rechtsvormen die net als een Nederlandse vennootschap onder firma (vof) minimaal 2 rechtspersonen hebben, maar net als bij een Nederlandse BV hebben zij beperkte aansprakelijkheid. Deze brievenbusfirma's lenen zich perfect om de eigenaren te verhullen. Niet zo gek dus dat dit soort organisaties geliefd zijn bij criminelen en witwassers. Sommigen van die LLP's hoorden ook bij een witwasnetwerk uit Moskou waar ook ING Polen betalingen voor deed. Die LLP's en LP's speelden een grote hoofdrol in het witwasschandaal van het Estse kantoor van Danske Bank.

7 Stel vast of de cliënt of de UBO van de cliënt een PEP is.

De Wwft bepaalt dat Wwft-plichtige instellingen over systemen en procedures beschikken om vast te stellen of de cliënt of de UBO van de cliënt een PEP is. Is dat het geval, dan moet een Wwft-plichtige instelling de volgende aanvullende risicobeheersende maatregelen treffen:

- Iemand van het hoger leidinggevend personeel van de Wwft-plichtige instelling moet goedkeuring geven om een zakelijke relatie met een PEP aan te gaan.
- Er moet bij PEP's informatie worden opgevraagd over de herkomst van het vermogen en de middelen die bij een zakelijke relatie of transactie worden gebruikt.

Door de overheid is een [lijst](#) vastgesteld met politiek prominente functies in Nederland. Iemand die een van deze functies bekleedt, wordt aangemerkt als PEP. Ook in het buitenland zijn zulke lijsten opgesteld. Als een cliënt niet langer de politiek prominente functie bekleedt, moeten de verscherpte maatregelen evengoed nog zo lang als nodig is worden genomen. De Wwft bepaalt dat dit tenminste 12 maanden is.

8 Screen de cliënt en de UBO's op sancties en adverse media.

Wwft-plichtige instellingen moeten de cliënt en de UBO ook controleren op sancties en in bepaalde gevallen op adverse media. Bij een controle op adverse media wordt gekeken of de cliënt of de UBO negatief in het nieuws is geweest of eerder in verband is gebracht met financiers van terrorisme. Het uitvoeren van een adverse media screening is niet in alle gevallen verplicht volgens de Wwft, maar helpt wel bij het bepalen van de risico's die de cliënt of de UBO meebrengen.

Classificeer de cliënt in een risicocategorie en voer het passende cliëntenonderzoek uit.

Het cliëntenonderzoek start met het identificeren en verifiëren van de cliënt. Wwft-plichtige instellingen krijgen in het kader van het cliëntenonderzoek veel vrijheid om zelf af te wegen wat de risico's zijn. Daarvoor worden cliënten geclassificeerd in een risicocategorie. Afhankelijk van die risicoclassificatie volgt het passende cliëntenonderzoek.

Risicocategorieën

In de praktijk worden de volgende risicocategorieën gebruikt voor het inschatten van de risico's:

- laag
- normaal
- bovengemiddeld
- hoog
- onacceptabel

Het indelen van een cliënt in een risicocategorie gebeurt op basis van de risicoanalyse die de Wwft-plichtige instelling heeft opgesteld. Hierbij moet je in ieder geval rekening houden met de risicofactoren uit bijlage II en III van de Vierde Anti-witwasrichtlijn:

- **Cliëntenrisicofactoren**

Voorbeelden van situaties die een verhoogd risico meebrengen zijn rechtspersonen met een ondoorzichtige, complexe groepsstructuur en cliënten in branches die vaak te maken hebben met witwassen. Denk aan horeca, bordelen, massagesalons, toko's en coffeeshops.

- **Product-, dienst-, transactie- en leveringskanaalrisicofactoren**

Er bestaat een verhoogde kans op witwassen als de waarde van een product of dienst moeilijk is vast te stellen. Denk bijvoorbeeld aan beeld en kunst. Ook de waarde van onroerend goed is vaak lastig vast te stellen. Daarnaast brengen nieuwe, complexe producten zoals crypto een verhoogd risico mee. Ook cliënten die regelmatig van rekeningnummer veranderen of transacties op een ongebruikelijke manier (laten) uitvoeren, brengen een hoger risico mee.

- **Geografische risicofactoren**

Hierbij gaat het er bijvoorbeeld om of de cliënt is gevestigd in een door de FATF of EU aangewezen hoog risicoland. Daarnaast houdt de EU ook een lijst bij van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden.

Naast de indicatoren die zijn opgenomen in bijlage II en III van de Vierde Anti-witwasrichtlijn, heeft ook de European Banking Authority (EBA) richtlijnen over risicofactoren opgesteld (voor financiële instellingen). Ook de FATF noemt in haar 'interpretative note' bij Recommendation 10 (over cliëntenonderzoek) welke is opgenomen in de '[FATF Recommendations](#)' verschillende voorbeelden van risicofactoren.

Risicocategorie bepalen op basis van een ingevuld risico-classificatiemodel

Om te bepalen in welke risicocategorie een cliënt valt, kan het invullen van een risico-classificatiemodel helpen. Aan de hand van dit model wordt gekeken naar relatie-product combinaties en risico indicatoren die daarbij horen.

“De Wwft schrijft niet één specifiek risico-classificatiemodel voor om te gebruiken voor het inschatten van risico’s. Wwft-plichtige instellingen zijn dus vrij om zelf te bepalen wat voor model zij hiervoor gebruiken. In de praktijk komen wij onderstaand model vaak tegen. Dit model maakt een koppeling tussen het type cliëntenonderzoek dat uitgevoerd moet worden op basis van de risicofactoren die aanwezig zijn. Voor zover de Wwft niet zelf een type cliëntenonderzoek voorschrijft is dit model in veel situaties geschikt voor het classificeren van de risico’s.”

Laurens Pronk

Advocaat Financial Services/Regulatory bij CMS

Risico-classificatiemodel

Risicocategorie	Laag	Normaal	Boven-gemiddeld	Hoog	Onaccep-tabel
Landgebonden of geografisch risico	n.v.t.	1	2	3	!
Cliëntgebonden risico	n.v.t.	1	2	3	!
Product-, dienst en transactiegebonden risico	n.v.t.	1	2	3	!

Risicocategorie	Cliëntenonderzoek	Risico score	Opmerkingen
Laag Risico	Vereenvoudigd cliëntenonderzoek	n.v.t.	Alleen bij uitzondering
Normaal Risico	Standaard cliëntenonderzoek	Tot max. 6	Zonder hoog risico score
Bovengemiddeld risico	Verscherpt cliëntenonderzoek	Vanaf 6	Met minimaal 1 hoog risico score
Hoog risico	Verscherpt cliëntenonderzoek	Vanaf 8	
Onacceptabel risico	n.v.t.	!	Geen acceptatie van cliënt / relatie met cliënt beëindigen

Afwijkende typen cliëntenonderzoek

In afwijking van het hiervoor beschreven *standaard* cliëntenonderzoek voert een Wwft-plichtige instelling – afhankelijk van de gesignaleerde risico's – een *vereenvoudigd* of *verscherpt* cliëntenonderzoek uit.

Vereenvoudigd cliëntenonderzoek

Alleen als een cliënt is geclassificeerd als laag risico op witwassen of financieren van terrorisme mag een Wwft-plichtige instelling een vereenvoudigd cliëntenonderzoek uitvoeren. De Wwft-plichtige instelling moet vastleggen in het cliëntendossier waarom de cliënt is geclassificeerd als laag risico.

“Een vereenvoudigd cliëntenonderzoek is geen algemene vrijstelling van de Customer Due Diligence (CDD) verplichting. In het kader van een vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan een Wwft-plichtige instelling wel het type en de timing van CDD-maatregelen aanpassen. Dit moet op een wijze die in verhouding staat tot het geconstateerde lage risico. Zo kan een Wwft-plichtige instelling er bij het verifiëren van de UBO voor kiezen om - naast de verplichting tot het opvragen van een uittreksel uit het UBO-register - de informatie van de cliënt aan te nemen. Bijvoorbeeld aan de hand van een door de cliënt ingevuld en getekend UBO-formulier. Let op: dit is niet toegestaan met betrekking tot de verificatie van de identiteit van de cliënt zelf. Bij elk ander soort cliëntenonderzoek mag de informatie over de UBO alleen bij een onafhankelijke bron worden geraadpleegd voor verificatie.”

Tessa Penninks

Advocaat Financial Services/Regulatory bij CMS

Verscherpt cliëntenonderzoek

Een Wwft-plichtige instelling moet volgens de Wwft een verscherpt cliëntenonderzoek uitvoeren als een cliënt of transactie naar haar aard een hoog risico op witwassen of financieren van terrorisme meebrengt. Ook moet een verscherpt cliëntenonderzoek worden uitgevoerd als de cliënt in een door de Europese Commissie aangewezen hoog risico-staat woont, is gevestigd of hier een zetel heeft. De wet schrijft een aantal gevallen voor waarbij in ieder geval een verscherpt cliëntenonderzoek moet worden uitgevoerd. Dit is het geval bij:

- complexe en ongebruikelijk grote transacties en ongebruikelijke transactiepatronen die geen duidelijk economisch of rechtmatig doel hebben;
- correspondentbankrelaties (een bank die bancaire dienstverleningen verleent aan een buitenlandse bank);
- een cliënt die een PEP is of wordt.

Naast bovengenoemde gevallen kunnen er nog meer redenen zijn voor het uitvoeren van verscherpt cliëntenonderzoek. Denk aan het niet fysiek aanwezig (kunnen) zijn bij identificatie. Het is aan de Wwft-plichtige instelling om te bepalen wanneer er volgens haar meer redenen zijn om een verscherpt cliëntenonderzoek te verrichten. Dit betekent dat een Wwft-plichtige instelling vastlegt welke indicatoren bepalend zijn voor het vaststellen van een verhoogd risico.

Voorbeelden van extra maatregelen bij verscherpt cliëntenonderzoek

De Wwft schrijft in artikel 9, eerste lid, een aantal maatregelen voor die onderdeel moeten zijn van het verscherpt cliëntenonderzoek als een cliënt afkomstig is uit of gevestigd is in een land dat door de Europese Commissie aangewezen is als hoog risico. Voor cliënten die een hoog risico vormen, maar niet afkomstig zijn uit of gevestigd zijn in een door de Europese Commissie hoog risico land, schrijft de Wwft niet voor welke verscherpte maatregelen genomen moeten worden. Wel worden in het tweede en derde lid van artikel 9 voorbeelden van maatregelen genoemd, waaronder deze:

- Aanvullende gegevens en informatie opvragen over de cliënt en de UBO's (bijvoorbeeld bij de familieleden).
- Aanvullende informatie verzamelen met betrekking tot het doel en de aard van de zakelijke relatie.
- De herkomst en bestemming van middelen en fondsen onderzoeken, bijvoorbeeld door bankafschriften op te vragen.
- Informatie verzamelen over de achtergrond van en beweegredenen voor de voorgenomen of verrichte transacties.
- Goedkeuring vragen bij het hoger leidinggevend personeel over het aangaan of voortzetten van de zakelijke relatie.
- Het aantal controles en de frequentie van actualiseringen van gegevens over de cliënten en de UBO's verhogen en transactiepatronen selecteren die nader onderzocht moeten worden.

Ook hier is het van belang dat een Wwft-plichtige instelling vastlegt in welke gevallen welke aanvullende maatregelen worden genomen.

Onacceptabele risico's: niet accepteren of relatie beëindigen

Een Wwft-plichtige instelling kan op basis van het cliëntenonderzoek en het vastgestelde risicoprofiel concluderen dat een (bestaande) cliënt te grote integriteitsrisico's meebrengt. De Wwft-plichtige instelling mag de cliënt in dat geval niet accepteren. Is het al een cliënt, dan moet de relatie beëindigd worden.

Ook als het cliëntenonderzoek mislukt, moet een cliënt worden geweigerd. Bijvoorbeeld doordat er noodzakelijke informatie ontbreekt, waardoor de Wwft-plichtige instelling niet kan vaststellen wie de cliënt precies is, welk doel de zakelijke relatie heeft en of de beoogde dienstverlening passend is.

Enkele voorbeelden van onacceptabele risico's

(bron: Leidraad Wwft en SW van DNB december 2020):

- De identiteit van de cliënt of UBO kan niet goed worden geverifieerd.
- De cliënt wil anoniem blijven of wil fictieve identiteitsgegevens verstrekken.
- De cliënt staat op een sanctielijst.
- De combinatie van cliënt met de producten die deze wil afnemen blijkt onacceptabele risico's op te leveren.
- De cliënt wil geen of onvoldoende informatie verstrekken over de aard en achtergrond van de cliënt, het doel van de zakelijke relaties en (in het bijzonder) de bron van de middelen.
- De organisatiestructuur van de cliënt of het doel van de structuur waar de doelvennootschap toebehoort blijkt na onderzoek complex of niet transparant.

Om ervoor te zorgen dat aan deze verplichtingen wordt voldaan, stelt de Wwft-plichtige instelling een cliënt-exitbeleid op. Hierin staat aangegeven onder welke omstandigheden en volgens welke procedure en termijn de relatie met de cliënt wordt beëindigd.

10

Review cliënten periodiek en monitor transacties.

De risicocategorie waarin een cliënt bij onboarding wordt ingedeeld, is erg belangrijk voor het vervolg van de relatie. Dit bepaalt namelijk of en hoe vaak je een cliënt monitort. Door cliënten periodiek te monitoren, kom je erachter of de risicocategorie waarin de cliënt is geclassificeerd nog klopt. Tijdens de relatie kunnen de kenmerken of de productafname van de cliënt namelijk wijzigen en daardoor een hoger risico gaan vormen.

Periodiek reviewen van cliënten

Bij het periodiek reviewen van een cliënt wordt getoetst of het risicoprofiel van de cliënt na verloop van tijd nog steeds klopt. Alle stappen uit het cliëntenonderzoek worden dan nog eens doorlopen, op het identificeren en verifiëren van de cliënt na. Welk cliëntenonderzoek wordt uitgevoerd voor het monitoren van een cliënt, hangt af van de risicocategorie waarin de cliënt is geclassificeerd. Het is hierbij belangrijk dat de Wwft-plichtige instelling de methodiek voor risicoclassificering en de verantwoording van de risicoclassificatie goed vastlegt en actueel houdt. Ook hoe vaak een cliënt wordt gemonitord hangt af van de risicocategorie waarin de cliënt is geclassificeerd. Een voorbeeld van termijnen voor periodieke toetsing per risicocategorie kan als volgt zijn:

- laag risico: eens in de vijf jaar
- normaal risico: eens in de drie jaar
- hoog risico: ieder jaar

Komen er uit de periodieke screening opvallende uitkomsten, dan kan dat een reden zijn om een cliënt te classificeren in een hogere of lagere risicocategorie. Is dat het geval, dan moet de Wwft-plichtige instelling dit altijd documenteren. Ook de reden voor het verhogen of verlagen van het risico moet worden vastgelegd.

Reviewen op wijzigingen in branche of sector

“Een cliënt die zich inschrijft bij de KvK krijgt een bepaalde branche- of sectorcode. Die informatie weegt mee bij het classificeren van de cliënt in een risicocategorie. Nu kan een cliënt er na inschrijving natuurlijk voor kiezen om heel iets anders te gaan doen. Ook de branche kan dan veranderen en dat kan weer invloed hebben op de risicocategorie waarin een cliënt is geclassificeerd. De KvK registreert dit alleen als de cliënt deze wijziging zelf doorgeeft. Ga je bij het monitoren alleen af op informatie van de KvK, dan spoor je dit soort wijzigingen dus niet altijd op.

Wij sporen dit soort wijzigingen realtime op door websites van bedrijven in Nederland te crawlen. Hierdoor zijn wij in staat bedrijven een extra branchecode te geven op basis van wat een bedrijf op de website beweert te doen. In de praktijk helpt deze extra informatie om sneller en accurater een cliëntbeeld te vormen.”

Pieter Vermolen
Sales Director bij Company.info

Event-driven reviews

Naast de periodieke review, moeten cliënten soms ook tussentijds extra gereviewd worden. Dit zijn enkele voorbeelden van situaties waarbij een tussentijdse review nodig is:

- De cliënt heeft een nieuw product of dienst gelanceerd dat aanleiding geeft tot een verandering in het risicoprofiel.
- De cliënt vraagt een nieuw product of een nieuwe dienst aan.
- Er is een ongebruikelijke transactie gesignaleerd.
- Er is iets veranderd in de organisatiestructuur (bijvoorbeeld een wijziging van de UBO).
- De cliënt heeft de bedrijfsactiviteiten gewijzigd (zoals activiteiten in nieuwe landen of in een nieuwe sector).
- Er heeft een incident plaatsgevonden (bijvoorbeeld een poging tot fraude).
- De cliënt is negatief in het nieuws geweest.

Criminelen zorgen dat zij worden geclassificeerd als laag risico

“Wordt een cliënt bij onboarding geclassificeerd als laag risico, dan betekent dit dat deze minder vaak gemonitord wordt. Dat is voor criminelen natuurlijk de ideale uitgangspositie: minder monitoren betekent minder opvallen. Criminelen zullen er vaak alles aan doen om in de lage risicocategorie te worden geplaatst. Om verdachte praktijken bij laag risico cliënten toch op te sporen ligt bij Wwft-plichtige instellingen de uitdaging om *event based* op de hoogte te worden gehouden van veranderingen. Denk aan:

- transacties die plotseling worden gedaan met een rekening die lang niet is gebruikt;
- transacties van kleine bedragen die achter elkaar plaatsvinden en iedere keer exact hetzelfde zijn;
- een wijziging van postadres naar een hoog risicoland;
- een nieuwe bestuurder die een PEP is.

Door triggers in te stellen in het cliëntmonitoringsysteem word je automatisch op de hoogte gehouden van dit soort wijzigingen. Let wel: die triggers kunnen alleen goed worden ingesteld als de Wwft-plichtige instelling de aard en het beoogde doel van de zakelijke cliënt bij onboarding goed heeft vastgesteld.”

Petronilla Hage

Senior Consultant Financial Crime Advisory bij EY

Monitoren van transacties en ongebruikelijke transacties melden

Ook transacties moeten worden gemonitord. Dit gebeurt niet periodiek, maar is een ongoing proces. Ongebruikelijke transacties spoor je op via transactiemonitoring. Transactiemonitoring gaat vaak

automatisch via softwaresystemen. De Wwft-plichtige instelling heeft in dit systeem scenario's van ongebruikelijke transacties ingebouwd. Komen er transacties voor die in deze scenario's passen, dan alarmeert het systeem de Wwft-plichtige instelling hierover. Voorbeelden van scenario's zijn:

- hoge bedragen
- contante transacties
- transacties naar het buitenland
- opvallende namen/omschrijvingen
- afwijkende patronen
- transactievolume

Twee typen ongebruikelijke transacties

We onderscheiden twee typen ongebruikelijke transacties: op basis van subjectieve indicatoren en objectieve indicatoren.

Ongebruikelijke transactie op basis van subjectieve indicatoren

Bij een ongebruikelijke transactie op basis van subjectieve indicatoren heeft de Wwft-plichtige instelling *aanleiding om te veronderstellen dat deze verband kan houden met witwassen of financieren van terrorisme*. De Wwft-plichtige instelling beoordeelt en weegt zelf af of de transactie wel of niet gemeld moet worden bij de FIU-Nederland. Daarom wordt dit de subjectieve indicator genoemd.

Transacties die ongebruikelijk zijn omdat ze mogelijk verband houden met witwassen of financieren van terrorisme (subjectieve indicator)

Na acceptatie stelt een Wwft-plichtige instelling een transactieprofiel op voor de cliënt. Hierin wordt aangegeven welke activiteiten en transacties de Wwft-plichtige instelling bij de cliënt verwacht. Een transactie is ongebruikelijk als de verrichte transactie niet bij het doel en de beoogde aard van de relatie past. De Wwft-plichtige instelling krijgt hier een melding van en op basis daarvan moet er een gesprek worden gepland met de cliënt. Heeft de cliënt een goede verklaring voor de transactie, dan is er niets aan de hand. Heeft de cliënt dat niet, dan wordt de transactie als ongebruikelijk aangemerkt.

Ongebruikelijke transacties op basis van objectieve indicatoren

Bij een ongebruikelijke transactie op basis van objectieve indicatoren voldoet een transactie aan één van de indicatoren die in bijlage I Indicatorenlijst van het Uitvoeringsbesluit 2018 zijn opgenomen. De objectieve indicatoren zijn per Wwft-plichtige instelling gespecificeerd. Voldoet een transactie aan een van die indicatoren, dan moet deze altijd worden gemeld bij de FIU-Nederland. Daar komt dus geen eigen beoordeling of afweging van de Wwft-plichtige instelling meer aan te pas. Om deze reden worden dit objectieve indicatoren genoemd.

Transacties die ongebruikelijk zijn, omdat ze aan één of meerdere objectieve indicatoren voldoen

Objectieve indicatoren zijn transacties die altijd moeten worden gemeld, ongeacht het gedrag van de cliënt en de context. De objectieve indicatoren zijn opgenomen in [de bijlage bij het Uitvoeringsbesluit Wwft 2018 \(indicatorenlijst\)](#).

Voorbeelden van objectieve indicatoren bij transacties

- Contante transacties van €10.000,- of meer waarbij contant geld wordt omgewisseld naar een andere valuta. Of van kleine naar grote bankbiljetten.
- Contante betalingen van €10.000,- van of naar creditcards of vooraf betaalde betaalinstrumenten als prepaid kaarten.
- Het gebruik van een creditcard of een vooraf betaald betaalinstrument (bijvoorbeeld een prepaidkaart) bij een transactie van €15.000,- of meer.
- Een geldtransfer van €2.000,- of meer (behalve als het om een geldtransfer gaat door een instelling die de afwikkeling van de geldtransfer overlaat aan een andere instelling die ook verplicht is om ongebruikelijke transacties te melden bij de FIU-Nederland).

Casus van een transactie die niet bij het transactieprofiel past

Een band stuurt na een concert een factuur met een bedrag van €15.000,- voor een aankoop van houten planken. Dit product past niet bij het product en de aard van de relatie. De combinatie omschrijving-product past namelijk niet bij het opgestelde transactieprofiel. Het transactiemonitoringsysteem van de Wwft-plichtige instelling alarmeert daarom over deze betaling.

Melden van ongebruikelijke transacties

Ongebruikelijke transacties moeten worden gemeld bij de FIU-Nederland. Dit moet zo snel mogelijk gebeuren nadat bekend is geworden dat de transactie ongebruikelijk is en uiterlijk binnen 14 dagen daarna. Verzaken Wwft-plichtige instellingen hierin, dan riskeren zij een boete. Feitelijk leidinggevend (bijvoorbeeld bestuurders) van de Wwft-plichtige instelling riskeren bovendien een gevangenisstraf. De cliënt mag niet worden 'getipt' over het feit dat hij vermoedelijk wordt verdacht van witwassen of financieren van terrorisme. Zo kan worden voorkomen dat de cliënt bewijs verduistert of laat verdwijnen (bijvoorbeeld door naar een land buiten de EU te verhuizen).

Wwft-plichtige instellingen zijn verplicht de gegevens van de melding van de ongebruikelijke transactie vast te leggen en op overzichtelijke wijze te bewaren. De bewaartermijn is vijf jaar na het tijdstip van het doen van de melding. Een Wwft-plichtige instelling is verplicht om alle gegevens te bewaren die nodig zijn om de transactie te kunnen reconstrueren. Ook moet een afschrift van de melding aan de FIU-Nederland worden bewaard, net zoals de ontvangstbevestiging van de FIU-Nederland.

Houd slapende vennootschappen in de gaten

“Een manier om frauduleus geld weg te sluizen is via slapende vennootschappen. Dit zijn bedrijven die (tijdelijk) geen activiteiten uitoefenen die passen bij het organisatiedoel. In de basis hoeven er geen alarmbellen te gaan rinkelen bij een slapende vennootschap, maar wel als er plots grote betalingen via deze cliënt gaan. Om dit af te vangen is het verstandig om van iedere betaling die een lege vennootschap doet of ontvangt een melding te krijgen. Dit stel je in door een business rule aan te maken in je transactiemonitoringsysteem.”

Bram Sunder

Partner Financial Services bij EY

De rode draad: documenteer, leg vast en automatiseer waar dat kan.

Bij het naleven van de Wwft komt heel wat kijken, dat moge duidelijk zijn. En er is niet één heilige graal die voor iedere Wwft-plichtige instelling geldt. Houd je de volgende keynotes in je achterhoofd, dan wordt het naleven van de Wwft meer behapbaar.

1. Leg vast en documenteer

De risicoanalyse die je maakt voor het opstellen van een CDD-beleid is de basis van alles. Leg dit goed vast en documenteer. Zo kun je je keuzes altijd toelichten. Dit geldt niet alleen voor het opstellen van een CDD-beleid, maar ook voor de uitvoering ervan. Voer je cliëntenonderzoek uit voor cliëntacceptatie of -monitoring, dan gaat het om het samenbrengen van de risico indicatoren. Documenteer alle stappen die je tijdens het cliëntenonderzoek tegenkomt. Op basis daarvan maak je de afweging of je bereid bent de risico's die je tegenkomt te nemen. Al dan niet door maatregelen te nemen.

2. Automatiseer cliëntacceptatie en -monitoring waar dat kan

Cliëntenonderzoek doen wordt efficiënter als je de benodigde bedrijfsinformatie automatisch inlaadt in je cliëntacceptatie- of monitoringssysteem. Dit zorgt ervoor dat je risico's eerder of sneller signaleert. Dit kan via API's. Je beschikt dan direct over de juiste, meest complete en accurate bedrijfsdata. Dit bespaart veel tijd: in plaats van uittreksels los op te vragen bij het Handelsregister, heb je alle informatie compleet in je eigen software. Integreer API's voor het inladen van o.a. deze bedrijfsinformatie:

- de organisatie- en zeggenschapsstructuur (tot aan het uiteindelijke moederbedrijf)
- uittreksels uit het Handelsregister
- de (vermoedelijke) UBO('s)
- adverse media
- sancties
- juridische uitspraken

Deze informatie kun je ook online raadplegen via verschillende dataproviders. Vooral als je af en toe compliance checks doet, is dit een goede oplossing.

3. Stel triggers in voor event driven reviews

Natuurlijk wil je verdachte praktijken of veranderingen bij een cliënt tijdig spotten. Deze kunnen invloed hebben op de risicocategorie waarin je een cliënt hebt geclassificeerd. Spoor je die tijdens een periodieke review op, dan is de kans groot dat je 'te laat' bent. Zorg dus dat je *event based* op de hoogte wordt gehouden van veranderingen. Zeker bij cliënten die bij onboarding als laag risico zijn geclassificeerd. Stel triggers in je cliëntmonitoringsysteem in voor veranderingen waar jij *realtime* vanaf wilt weten.

4. Zorg dat je kennis up-to-date is

En last but not least: zorg dat je personeel altijd op de hoogte is van de geldende verplichtingen en van de actuele wijzigingen. Stel een trainingsplan op, zodat je alle ins en outs van de Wwft kent. Zijn er wijzigingen? Ga dan na of die van invloed zijn op jouw dienstverlening en de risico's die deze wijzigingen meebrengen. Is dat het geval, controleer dan ook of jouw Anti-witwashandboeken en procedures nog kloppen. Zo voorkom je dat je risico's niet of te laat signaleert. En je voorkomt optreden van de toezichthouder, omdat je niet aan de verplichtingen van de Wwft voldoet.

Over Company.info

Company.info transformeert data naar uitgebreide, overzichtelijke en betrouwbare informatie met nieuws en voorspellende inzichten over bedrijven en haar bestuurders. Zo helpen wij professionals in compliance om sneller risico's in te schatten en te beslissen om wel of geen zaken te doen. Voor het naleven van de Wwft speelt data een grote rol in het verifiëren van nieuwe cliëntrelaties en het monitoren van huidige cliënten. Via ons online portal bieden we op één plek inzicht in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur, de UBO, nieuws, jaarrekeningen en de financiële informatie van bedrijven. Door het integreren van onze API's is het ook mogelijk om deze informatie automatisch in te laden in cliëntacceptatie- en monitoringssystemen.

Benieuwd hoe wij jou kunnen helpen bij jouw Know Your Customer (KYC) onboarding en monitoring processen?

Wij vertellen je graag over onze data-oplossingen.

+31 (0)20 2400 400

wwft@company.info